

MEDAL „DZIĘKUJEMY ZA WOLNOŚĆ”

WOLNOŚĆ NASZEGO KRAJU TO BYŁO DZIEŁO TYSIĘCY LUDZI, ICH MYŚLI I CZYNÓW

ISSN 2300 9527

Zarząd Stowarzyszenia Sieć Solidarności, którego celem jest kultywowanie ideałów i wartości oraz tradycji ruchu społecznego Solidarność, uchwałą z dnia 7 kwietnia 2014 roku ustanowił Medal „DZIĘKUJEMY ZA WOLNOŚĆ”.

MEDAL MA STANOWIĆ SYMBOLICZNE WYRAŻENIE WDZIĘCZNOŚCI I PODZIĘKOWANIA DLA MOŻLIWIE SZEROKIEGO KRĘGU LUDZI, KTÓRZY W OKRESIE PO 13 GRUDNIA 1981 ROKU BRALI UDZIAŁ W TWORZENIU WOLNOŚCI, NIEPODLEGŁOŚCI, DEMOKRATYCZNEJ I SAMORZĄDNEJ RZECZPOSPOLITEJ POLSKI.

Idea Medalu „Dziękujemy za Wolność” narodziła się w środowisku nowohuckiej Solidarności. Jej przedstawiciele, hutnicy, stanowią trzon Stowarzyszenia Sieci Solidarności. Dłatego Medal nie jest wykonany z brązu, srebra czy złota ale ze stali. Jest to kawałek stalowej blachy grubej na 4 milimetry. Biały napis „Dziękujemy za Wolność” wytrawiony jest typową czcionką. W centralnym miejscu Medalu tłum ludzi, to postacie hutników z fotografii Tadeusza Pikulickiego, z terenu kombinatu Huta Sendzimir (d. Huta im. Lenina) w Nowej Hucie, podczas strajku wiosną 1988 roku. Nad nimi charakterystyczna polska flaga, fragment logo NSZZ „Soli-

darność”. Na rewersie Medalu umieszczone jest logo Stowarzyszenia, Marszałka Województwa, Instytutu Pamięci Narodowej oraz logo innych współorganizatorów kolejnej edycji. Na Medalu wygrawerowane jest nazwisko i imię osoby wyróżnionej oraz numer z ewidencji.

Poza Medalem, ustanowiono także Plakietę nagrobną, którą można umieszczać na nagrobku, za zgodą rodziny. Wydana jest także miniatura Medalu. Autorem projektu jest Jacek Maria Stokłosa © Stowarzyszenie Sieć Solidarności. Do chwili obecnej przyznano 765 Medalu „Dziękujemy za wolność”, w dwudziestu jeden edycjach.

W 42. rocznicę podpisania Porozumień Sierpniowych oraz powstania Solidarności Kapituła postanowiła przyznać Medale „Dziękujemy za wolność” XXV edycji dedykując je szczególnie środowiskom młodzieży opozycyjnej, studentom z Niezależnego Zrzeszenia Studentów, w 40. rocznicę powstania Ruchu Oporu NZS, kolejnemu pokoleniu z Federacji Młodzieży Walczącej, a także innym osobom z wniosku osób już medal posiadających. Łącznie przyznano dotychczas 882 medale, w tym z niniejszej XXV edycji przyznano 33 medale.

UHONOROWANI MEDALEM „DZIĘKUJEMY ZA WOLNOŚĆ”

BIOGRAMY OSÓB ZE ŚRODOWISKA STUDENCKIEGO

Po wprowadzeniu stanu wojennego, w grudniu 1981 roku czterej studenci AGH, w tym **Andrzej Firek, Piotr Kosowicz, Stefan Niedźwieński i Andrzej Styczeń** założyli konspiracyjną organizację o nazwie Akademicki Ruch Samoobrony, tworząc także redakcję podziemnego pisma „Póki my Żyjemy”. ARS miał za zadanie skoordynować opór środowiska akademickiego. Organizował akcje informacyjne i plakatowe (m.in. słynne pokrycie napisami miasteczka studenckiego i akademików przy ul. Piastowskiej). Uczestniczył w antyrządowych protestach. Organizował działalność wydawniczą i kolportażową. Apelowo o zwolnienie internowanych i aresztowanych, informował o ich sytuacji.

Poprzez oświadczenia i apele zabierał głos w sprawach bieżących, dotyczących zarówno środowiska akademickiego jak i spraw ogólnopolskich. Działalność opozycyjną w ramach ARS prowadził do jego samorozwiązania się w połowie

1983 r., po czym kontynuował ją w ramach Ruchu Oporu Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Podziemne pismo „Póki My Żyjemy” było wydawane wraz z dodatkiem Dokumenty i Analizy, – pierwszy numer ukazał się już w grudniu 1981 roku. Łącznie do połowy 1983 roku wydano 19 numerów pisma, kiedy to przedstawiciele ARS weszli do Ruchu Oporu NZS. Publikowano oświadczenia ARS, artykuły nt. historyczne, relacje z akcji antyrządowych, wiersze, wywiady, analizy; informowano o represjach i sytuacji osób represjonowanych, omawiano informacje z życia środowisk akademickich i opozycyjnych, regionu, kraju i świata, zamieszczano apele, uchwały. Pismo adresowane było do krakowskich środowisk akademickich. ARS wydawał także Fotografetę.

Andrzej Firek (ur. 04.10.1959) - student Akademii Górniczo – Hutniczej w Krakowie,

członek Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Poza działalnością w ARS oraz następnie w Ruchu Oporu NZS, uczestniczył także w zespole technicznym „Biuletynu Małopolskiego” zorganizowanego przez Leszka Dulbę. Uhonorowany Medalem „Niezlomnym w słowie” (2012).

Piotr Kosowicz (ur. 28.06.1961), student AGH w latach 1980-1985. Włączył się wówczas w działalność NZS. Uczestniczył we wszystkich strajkach studenckich organizowanych na AGH, w akcjach plakatowych i kolportażowych. Stan wojenny zastał go jako wysłannika strajku w rodzinnej Zielonej Górze. Udało mu się powrócić do Krakowa. Ponieważ nie mieszkał w akademiku ale na stacji na Ugorku, dysponował bezpiecznym mieszkaniem. W jego mieszkaniu powstał w styczniu Akademicki Ruch Samoobrony. Odznaczony Krzyżem Wolności i Solidarności (2012) oraz uhonorowany Medalem Niezlomnym w słowie” (2011).

Stefan Niedźwieński (ur. 11.08.1960), student elektroniki Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Członek Niezależnego Zrzeszenia Studentów w AGH. Wszedł w skład redakcji pisma NZS AGH „Od Nowa”. Uczestnik akcji informacyjnych prowadzonych na ulicach Krakowa we współpracy ze strukturami NSZZ „Solidarność”. Szef Sekcji Informacji NZS AGH. Po wprowadzeniu stanu wojennego, w latach 1981-83 zaangażowany w utworzenie i działalność podziemnego Akademickiego Ruchu Samoobrony a następnie w ramach struktur Ruchu Oporu NZS. Wydawca pisma „Póki my żyjemy”. Uczestnik manifestacji oraz kolporter wydawnictw drugoobiegowych. Współpracował ze strukturami podziemnej Solidarności. Odznaczony Krzyżem Wolności i Solidarności (2020, uhonorowany Medalem „Niezlomnym w słowie” (2012).

Andrzej Styczeń (ur. 27.11.1959) – student AGH, członek NZS, uczestnik strajku w Hucie im. Lenina (13-16.12.1981), współtwórca i działacz Akademickiego Ruchu Samoobrony, włączonego następnie do Ruchu Oporu NZS oraz członek redakcji pisma „Póki my żyjemy”, odznaczony Krzyżem Wolności i Solidarności (2019), został uhonorowany Medalem „Dziękujemy za wolność” (2018).

Maciej Dudek

(ur.03.04.1955), doktorant Akademii Górniczo Hutniczej w Krakowie, należał do Niezależnego Zrzeszenia Studentów – członek Komitetu Założycielskiego. Przewodził strajkowi studentów AGH w lutym 1981. Jako łącznik pomiędzy NZS a Solidarnością AGH brał udział w strajku studenckim listopad – grudzień 1981 r. Po rozwiązaniu strajku, wraz z innymi studentami brał udział w strajku w Hucie im. Lenina (13-16.12.1981) gdzie

pojechał wraz z powielaczem białkowym, który służył sekcji informacji. Po kilku dniach wraz z Andrzejem Uberną, również studentem AGH uczestniczącym w strajku w HiL, w brawurowej akcji odzyskali powielacz, który służył potem do druku innych pism, m.in. pisma „Pobudka” które drukowali wraz ze Stanisławem Krawczyńskim, a następnie służył do drukowania „Kronik Małopolskich” wraz z Leszkiem Gubernatem w pieczarkarni Antoniego Potockiego, wreszcie przekazał powielacz do Jerzego Jureckiego który drukował na nim „Biuletyn Podhalański”. Zajmował się także kolportażem pisma „Zomorządność”. W 1989 r. brał udział we wsparciu kandydatów do sejmu i senatu w wyborach czerwcowych.

Czesław Hadamik (05.08.1958) W 1981 r. student w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. W listopadzie i grudniu tegoż roku brał udział w strajku studenckim na UJ, zakończonym tuż przed ogłoszeniem stanu wojennego. W początkach 1982 r. zaczął działać jako

wynajmowanej przez Instytut Archeologii UJ jako magazyn zbiorów archeologicznych. Był on wówczas pod opieką prof. Jana Chochorowskiego, który bez wahania zgodził się na przeznaczenie pomieszczenia na cele konspiracyjne. Tam, przeważnie nocami, prowadzili pracę drukarską na maszynie offsetowej. W wynajmowanej przez Czesława Hadamika i Mariusza Furmanka garsonierze, znajdującej się w pobliżu klasztoru, prowadzili działalność pomocniczą, polegającą np. na cięciu papieru przeznaczonego na druk w maszynie offsetowej, przechowywaniu matryc, składaniu gotowych książek itp. Wydali w okresie działalności w BWM pięć książek („Szkice o stanie wojennym” Marka Nowakowskiego, „Rozmowy w cytadeli” Adama Michnika, „Stan Polski” Józefa Kuśmierka, „Zagadka śmierci Stalina” Abdurachmana Awtorchanowa), interwencyjnie drukowali też kilkakrotnie podziemną prasę krakowską. Ich działalność nigdy nie została zdekonspirowana, co było zasługą faktu, że pilnowali podstawowych reguł konspiracji i traktowali je w sposób poważny.

Piotr Jagielka (03.06.1956) – student Politechniki Krakowskiej. Należał do Niezależnego Zrzeszenia Studentów PK. Brał udział w strajku w Hucie im. Lenina (13-16.12.1981) w ostatnim dniu strajku, przebywał na kilku wydziałach zajmując się m. innymi spotkaniami związanymi z twórczością poetycką pracowników Huty. Udało mu się opuścić kombinat po pacyfikacji, nie został aresztowany. Uciekając z kombinatu zabrał pewną partię druków i wydawnictw celem dalszego kolportażu.

Po złamaniu strajku, podejmował z kilkoma osobami próbę dalszej działalności, tym razem już w konspiracji. W późniejszym okresie został powołany do odbycia służby wojskowej, jako formę represji za aktywną działalność podczas stanu wojennego, zmuszony był wygasić działalność i kontakty. Udając się do służby wojskowej ustalił dane kontaktowe osób, którym należało by przekazać informacje w przypadku stwierdzenia zagrożenia bezpieczeństwa dla kraju lub osób działających w konspiracji. Był to bardzo trudny okres związany ze świadomością, do jakich celów wojsko może zostać użyte. W latach 80-tych nawiązał kontakty z osobami i organizacjami niemieckimi (Pax Christi) oraz zajął się budowaniem mostów na rzecz pojednania.

Paweł Kozłowski

(ur. 22.08.1957). Student AGH. Od jesieni 1977 funkcjonował w kręgu duszpasterstwa akademickiego „Beczka” i Studenckiego Komitetu Solidarności. Zajmował się dystrybucją wydawnictw drugiego obiegu, jak „Biuletyn Informacyjny KOR”, publikacji Aneksu, Krytyki, czy lokalnych jak „Merkuryusz Krakowski i Światowy”. Podczas I Mszy Papieskiej oraz w trakcie kolejnych pielgrzymek” brał udział w ich

zabezpieczeniu. We wrześniu 1979 rozpoczął pracę w Przedsiębiorstwie Spedycji Krajowej o. Kraków (studiując wieczorowo w AGH), dzięki czemu miał dobry wgląd w sytuację strajkową kraju w lipcu-sierpniu 1980. Informacje o protestach przekazywał Jackowi Kuroniowi, a po jego zatrzymaniu Janowi J. Lipskiemu. Od września 1980 członek NSZZ Solidarność, uczestniczył także w pracach Komitetu założycielskiego NZS AGH. Jesienią 1981 powrócił na studia w AGH, uczestniczył w pacach NZS AGH. Na strajku studenckim AGH listopad-grudzień 1981 był odpowiedzialny za nagłośnienie i sprzęt nagłaśniający. W latach '80 kolportował literaturę i wydawnictwa podziemne, brał udział w próbach stworzenia Bratniej Pomocy – Bratniaka. Był przesłuchiwany przez SB. Pracował jako pilot wycieczek w BPiT Almatu w Krakowie, co pozwalało na przejmowanie szmuglowanej do Polski bibuły, a w okresie 1986 – 2003 pracował w Generalnym Konsulacie Francji w Krakowie, dzięki czemu mógł pomagać w uzyskaniu wiz dla dzieciom wysyłanych przez podziemną Solidarność do Francji na wakacje. W okresie tym skończył studia na UJ, uzyskując tytuł magistra historii. Pracuje jako przewodnik miejski. Jest członkiem Stowarzyszenia Sieć Solidarności.

Adam Kutrzeba

(ur. 28.06.1956), student Politechniki Krakowskiej, członek Komitetu Założycielskiego nowej organizacji studenckiej PK od września 1980 r., nazwanej później Niezależnym Zrzeszeniem Studentów. W XI 1981 r. członek Grupy Inicjatywnej Samorządu Studenckiego PK. Wybrany przewodniczącym Komitetu Strajkowego PK, w związku z rezygnacją z rezygnacją poprzedniego komitetu. W nocy 12/13 grudnia wraz z innymi studentami PK,

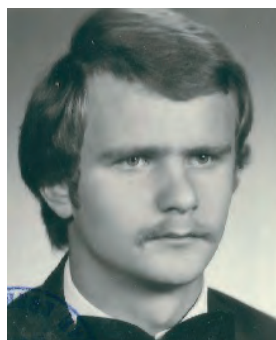
którzy zakończyli strajk studencki, pojechał na strajk u ty im. Lenina, w którym uczestniczył od 13-16 grudnia 1981 r. Podczas strajku został delegowany do Elektrociepłowni Łęg jako kurier aby agitować za przyłączeniem się do strajku. Udało mu się uciec ze strajku, nie był zatrzymany. W późniejszych latach angażował się w pracę w podziemnych drukarniach, m.in. w piśmie „Zomorzadność”.

Anna Mazgaj dd. Nalepa

(ur. 16.03.1956), studentka Politechniki Krakowskiej. Od początku należała do Niezależnego Zrzeszenia Studentów NZS. Brała udział w strajku studenckim listopad – grudzień 1981 r. Po rozwiązaniu strajku studenckiego, wobec ogłoszenia stanu wojennego, była jedną z nielicznych kobiet, które podjęły decyzję o uczestnictwie w strajku w Hucie im. Lenina, który trwał od 13–16 grudnia 1981 r., podczas którego przebywała na Walcowni Zgniatacz

razem z innymi studentami PK. Udało jej się uciec z pacyfikowanej huty. Wraz z innymi kolegami z NZS PK m.in. Tadeuszem Szydłowskim, Witoldem Krupiarzem, Piotrem Starzakiem, drukowali techniką sitodrukową ulotki i publikacje rozrzucone później z budynków lub rozklejane na mieście. Następne lata to przede wszystkim praca przy kolportażu książek i prasy, niekiedy przy składzie broszur we współpracy z Hanną Michańków (obecnie Lilpop) i zaprzyjaźnioną grupą znajomych z Gdańska. Opisała, jak w maju 1987 r. SB przeprowadziło z nią rozmowę (zapewne także z innymi), próbując ją nakłonić do współpracy pod pretekstem ochrony papieża Jana Pawła II przed zamachem w czasie jego wizyty w Polsce.

Jacek Niedzwiecki

(ur. 09.08.1959) – student Politechniki Krakowskiej. Członek NZS PK. Podczas strajku studenckiego w listopadzie-grudniu 1981 r., w związku z rezygnacją Komitetu Strajkowego PK został wybrany 12 grudnia 1981 r. jego wiceprzewodniczącym (przewodniczący Adam Kutrzeba). W nocy 12/13 grudnia dowiedziawszy się o wprowadzeniu stanu wojennego, pojechał do Zajezdni MPK Czyżyny, gdzie uzgodnił udostępnienie

kilku autobusów oraz ciężarówki do przewiezienia studentów i sprzętu na teren strajkującej Huty im. Lenina. Uczestniczył w strajku w HiL od 13-16 grudnia 1981 r., dwukrotnie był kurierem do zakładów Telpod w Krakowie. Udało mu się wyjść z huty, uniknął aresztowania.

Wojciech Przeździecki

(ur. 12.10.1956), student Politechniki Krakowskiej. Uczestniczył w pierwszym wiecu założycielskim 22-września-1980r na dziedzińcu Collegium Broscianum UJ. Należał do NZS od czasu jego założenia i był jednym z najaktywniejszych członków, szczególnie angażował się w sprawy dot. wolności politycznych. W powstałej organizacji uczelnianej założył i szefował Agencji Fotograficznej NZS PK dokumentując I Ogólnopolski Zjazd NZS, Marsz

w obronie Więźniów Politycznych (25.05.1981), Biały Marsz po zamachu na Papieża, Wiec Solidarności, akcje strajkowe etc. W kwietniu 1981 r. z inicjatywy Zbigniewa Kokosińskiego powstał biuletyn NZS PK pt. „Próby”, którego redaktorem naczelnym ostatniego numeru przed stanem wojennym został Wojciech Przeździecki. Utworzył od podstaw Bibliotekę Wydawnictw Niezależnych (BWN) w PK. W stanie wojennym biblioteka została ewakuowana do strajkującego Kombinat. Brał udział w strajkach studenckich z wyjątkiem ostatniego w grudniu 1981 r. Z ramienia studentów był elektorem, oraz członkiem senatu PK. Był bodaj pierwszym studentem PK, którego spotkały represje za działalność studencką, został powołany na rok służby wojskowej, mimo iż był jeszcze w trakcie studiów i jako jedyny żywiciel rodziny pozostawił bez środków utrzymania żonę i małe dziecko. Po powrocie ukończył studia na PK. Uczestniczył w akcji pomocy dla potrzebujących przy parafii pw Św. Mikołaja w Krakowie.

Dariusz Rupiński

(ur. 28.11.1960), student Akademii Górniczo Hutniczej w Krakowie. W latach 1980-81 członek uczelnianych struktur Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Po wprowadzeniu stanu wojennego, w dniach 13-16 grudnia 1981 r. uczestnik wraz z grupą studentów AGH strajku w Hucie im. Lenina w Krakowie – Nowej Hucie. W dniu 18 grudnia 1981 r. zatrzymany, a następnie internowany. Osadzony w ośrodkach odosobnienia w Nowym Wiśniczu oraz Rzeszowie – Załężu. Zwolniony w dniu 29 kwietnia 1982 r. Po uwolnieniu zaangażowany w druk i kolportaż wydawnictw drugoobiegowych. Poczawszy od 1985 r. współtwórca i uczestnik Ruchu „Wolność i Pokój”. Uczestnik licznych manifestacji, w związku z udziałem w których był zatrzymywany i karany grzywnami. Odznaczony Krzyżem Wolności i Solidarności (2021).

Krzysztof Skwarnicki

(ur. 16.05.1959) - student geofizyki Akademii Górniczo Hutniczej w Krakowie, a następnie pedagogiki na Uniwersytecie Jagiellońskim związany z dominikańskim duszpasterstwem akademickim „Beczka” w Krakowie. W liceum w 1977 roku nawiązał kontakt z członkami Studenckiego Komitetu Solidarności i zajmował się kolportażem wydawnictw opozycyjnych (m.in. biuletynu KOR) w swojej szkole.

We IX 1980 wolontariusz w punkcie informacyjnym wolnych związków zawodowych w lokalu Klubu Inteligencji Katolickiej w Krakowie przy ul. Siennej. Wówczas został także członkiem grupy inicjatywnej w sprawie założenia Niezależnego Zrzeszenia Studentów, następnie członkiem Komitetu Założycielskiego NZS AGH, później członkiem Komisji Uczelnianej NZS AGH, Rady Koordynacyjnej NZS w Krakowie. Współzałożyciel niezależnego pisma NZS AGH „Od-nowa”, koordynatorem opracowania dokumentu – Program Działania NZS AGH. Brał aktywny i czynny udział w działalności NZS na AGH. W maju 1981 roku byłem w komitecie organizacyjnym Białego Marszu w Krakowie. W listopadzie 1981 członek Komitetu Strajkowego w czasie strajku studentów AGH listopad-grudzień 1981..

13 grudnia 1981 powstał zespół punktu pomocy rodzinom osób aresztowanych i internowanych przy klasztorze O.O. Dominikanów w Krakowie, którego był aktywnym pracownikiem i współorganizatorem do świąt Bożego Narodzenia 1984. Zespół stanowiła grupa ludzi skupiona wokół Jana Andrzeja Kłoczowskiego a szefem punktu była Grażyna Trzeciak

W okresie od 1983–1987 prowadził pod auspicjami Klubu Inteligencji Katolickiej grupę formacyjną dla młodzieży licealnej, która łączyła ze sobą elementy edukacji chrześcijańskiej z patriotyczną. Po podjęciu pracy we wrześniu 1988 roku w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 3 w Krakowie, zaangażował się w działania podziemnych struktur Solidarności Akademii Medycznej. W 1989 roku był założycielem i przewodniczącym Koła NSZZ Solidarność w tej placówce. Aktywny uczestnik prac w Komitecie Obywatelskim „Solidarność” i przygotowania do wyborów 1989 roku.

Krzysztof Smolarski

(ur. 17.02.1956), student Akademii Górniczo Hutniczej w Krakowie; członek NZS od 1980 r. Uczestnik strajku studenckiego XI-XII.1981 r. Po uzyskaniu informacji o wprowadzeniu stanu wojennego, Krzysztof

Smolarski wraz Krzysztofem Skwarnickim ewakuowali dokumentację NZS AGH a następnie ukrywali ją przez cały okres stanu wojennego w garażu u prof. Romana Neya. W późniejszym okresie zaangażowany w działalność podziemną wspierając druk niezależnych wydawnictw. SB objęła go kontrolą – SOR :”Drukarze” w 1985 r. Przez cały okres stanu wojennego zajmował się również hurtowym kolportażem wydawnictw podziemnych. Dwukrotnie po roku 1984 przywiózł z Wiednia rozebrane

maszyny drukarskie ukryte pod lekarstwami jako rzekomą pomoc medyczną; jedna z nich trafiła do Zygmunta Kolendy, druga do Jana Polkowskiego. Na jesieni 1980 roku razem z Maciejem Dudkiem ze szpitala w Myślenicach wydobyli nieużywany kserograf, który później służył przez kilka lat do drukowania pisma „Od Nowa” na AGH.

Tadeusz Szydłowski

(ur. 24.12.1959), student Politechniki Krakowskiej, członek Niezależnego Zrzeszenia Studentów (NZS PK) od 1980 r., przewodniczący Komisji Uczelnianej NZS PK (1981), przedstawiciel studentów Wydziału Mechanicznego w Senacie PK. 12 listopada 1981 r. ukonstytuował się rozszerzony Studencki Komitet Strajkowy PK, na którego czele stanął Tadeusz Szydłowski, a w jego skład weszli członkowie Komisji Uczelnianej oraz studenci reprezentujący wszystkie wydziały PK.

Strajk trwał do 13 grudnia 1981 r. Po wprowadzeniu stanu wojennego grupa strajkujących studentów postanowiła kontynuować protest na strajku okupacyjnym w Hucie im. Lenina. Wśród nich był Tadeusz Szydłowski. Obecny na strajku do jego końca. W okresie stanu wojennego organizator i prowadzący Bibliotekę Wydawnictw Niezależnych PK (1982), przygotowywał i brał udział w druku poezji Barańczaka (wspólnie z Piotrem Starzakiem i Anna Nalepa), kolportażu ulotek, uczestniczył w mszach patriotycznych oraz manifestacjach a także w wiecach organizowanych na terenie Politechniki Krakowskiej. Uhonorowany Medalem Niezlomnym w słowie (2010)

BIOGRAMY

OSÓB WOBEC KTÓRYCH ZŁOŻONO INDYWIDUALNE WNIOSKI

Zbigniew Gąsowski

(ur. 17.05.1934), po wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce wraz z rodzinami Kiedów, Ciechelskich (przedwojenna emigracja) zorganizował stowarzyszenie „Loara Wisła”, które wspomagały także kręgi kościelne jak i związki zawodowe CFDT. Z pomocą władz miast Orlean, St Jean le Blanc, Fleury Les Aubrais, Olivet stowarzyszenie organizowało transporty humanitarne do Polski. Miejsca docelowe wyznaczał ksiądz Plater delegowany do tej roli przez episkopat. Stowarzyszenie

dysponowało własnym furgonem, nazwanym „Ernestine”. Zbigniew Gąsowski i stowarzyszenie zorganizowało w sumie 172 transporty do Polski, w tym do naszego regionu Małopolska. Wraz z Krzysztofem Dembińskim i Janem Kobylańskim sprawował także opiekę nad młodą emigracją solidarnościową. Zbigniew Gąsowski za swoją działalność w stanie wojennym został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, jego żona otrzymała w ambasadzie polskiej w Paryżu z rąk Lecha Wałęsy Medal Solidarności. Zbigniew Gąsowski jest z zawodu hydrologiem a jego wielką pasją stał się program „Loire Grandeur Nature” za, który został Kawalerem Legii Honorowej. W Polsce otrzymał Order Rzeki Wisły, w Sali Rycerskiej Zamku Królewskiego w Sandomierzu za podjęcie działań dla rzeki Wisły.

Stanisław Kornaś

(ur. 12.01.1951, zm. 06.11.2021) - absolwent Akademii Górniczo Hutniczej w Krakowie. W 1980 Stanisław Kornaś był założycielem i przewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ Solidarność w Przedsiębiorstwie Geofizyki Górnictwa Naftowego w Krakowie. Włączył się także w prace Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego (MKZ-tu) Solidarność Małopolska. W szczególności pracował w Komisji Programowej, współpracował z Ośrodkiem Prac Społeczno – Zawodowych i został (5 marca 1981) jednym z członków – założycieli Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania powołanego przez MKZ Małopolska.

Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność w podziemiu, głównie w Geofizyce, która była zakładem poziomu B (miała pod swoją opieką mniejsze firmy) w systemie ABC (kolportaż, kontakty) Międzyzakładowego Komitetu Solidarności (Kraków). W związku z tą działalnością SB prowadziła w jego sprawie dochodzenie pod kryptonimem „Programista”. Akcje SB polegały na śledzeniu, nachodzeniu w domu i wzywaniu w dniach planowanego wyjazdu itp. W pierwszej połowie lat osiemdziesiątych nawiązał kontakt z grupą chrześcijańskich – liberałów założoną przez Mirosława Dzielskiego, czynnie uczestniczył w organizowaniu spotkań - także w okresie przed legalizacją tej grupy jako Krakowskiego Towarzystwa Przemysłowego. W 1989 roku był zaangażowany w prace Komitetu Obywatelskiego.

Maria Makuch

(ur. 22.11.1954), pracownik SIW „Znak” w Krakowie od 1980 r. Inwigilowana przez SB w latach 1977-1978 w związku antyreżimowymi poglądami i negatywną postawą wobec władz PRL. W latach

1983–1989 zaangażowana w podziemną działalność opozycyjną, biorąc udział w kolportażu wydawnictw bezdebitowych wśród osób związanych z krakowskim miesięcznikiem „Znak” i Klubem Inteligencji Katolickiej (Jan Polkowski wskazuje ją jako członka zespołu „ARKA”. Krzysztof Smolarski odbierał od niej wydawnictwa bezdebitowe do dalszego kolportażu.).

Redaktorka Znak na emeryturze, pracowała w redakcji literatury dziecięcej i młodzieżowej „ZNAK”, tłumaczka (m.in. Franceski Simon, Paula Austera, Donalda Sturrocka, Zadie Smith).

Od 2006 do 2016 członek Zarządu SIW „ZNAK”. Mąż Janusz Makuch – twórca Festiwalu Kultury Żydowskiej w Krakowie. Odznaczona Krzyżem Wolności i Solidarności (2018)

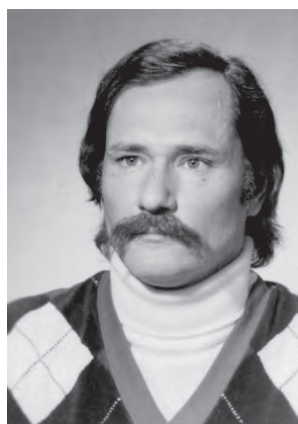

Adam Matuła

(ur. 30.11.1956), pracownik Huty im. Lenina (Walcownia Blach Gorących. Od początku powstania Solidarności włączył się w jej tworzenie i działalność na swoim wydziale w hucie.

Od początku stanu wojennego jeszcze mocniej zaangażował się w pracę związkową, w podziemiu. Brał udział w organizowanych protestach, strajkach, bojkotach, manifestacjach, czwartkowych mszach św. w Mistrzejowicach. Używał swojego mieszkania do przechowywania prasy i wydawnictw podziemnych, a także druku ulotek. Odbywały się tam także spotkania konspiracyjne. Pomagał we wnoszeniu na teren kombinatu HiL nakładu prasy podziemnej oraz kolportowaniu jej wśród załogi.

Obecnie jest częściowo sparaliżowany, wskutek wylewu, i nie jest w stanie prawidłowo funkcjonować.

Krzysztof Sajboth

(ur. 17.08.1949). W latach 1980-1981 był działaczem Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w Hucie im. Lenina w Krakowie-Nowej Hucie, pracownikiem Sekcji Informacji i Kultury Komisji Robotniczej Hutników. Wchodził m.in. w skład zespołu redakcyjnego „Biuletynu Informacyjnego Hutników” NSZZ Solidarność Huty im. Lenina.

Uczestniczył w strajku okupacyjnym w Hucie im. Lenina w dniach 13 – 16 grudnia 1981 r., który przeprowadzono w proteście przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego. Podczas protestu był członkiem Komitetu Strajkowego, przyczynił się między innymi do uruchomienia działającej na terenie huty radiostacji „Radio Wolna Polska”. Uniknąwszy zatrzymania podczas likwidacji strajku, ukrywał się starając się jednocześnie kontynuować działalność

związkową w warunkach konspiracyjnych. Po zatrzymaniu w dniu 13 maja 1982 r. został internowany (Decyzja nr 266). Przebywał w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach oraz Łupkowie. Wolność odzyskał 28 lipca 1982 r. Odznaczony Krzyżem Wolności i Solidarności (2013)

Zbigniew Stabrawa

(ur. 02.11.1952), pracownik Huty im. Lenina. Członek Komitetu Założycielskiego Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego na Wydziale Elektrycznym W-21 HiL. Wybrany do Komisji zakładowej NSZZ „Solidarność” tego wydziału. Pomaga w tworzeniu struktur nowego związku zawodowego. Po wprowadzeniu stanu wojennego organizuje pomoc dla represjonowanych, internowanych, pomaga ich rodzinom.

Z powodu zaangażowania w „Solidarność” był pomijany w awansach zawodowych w wydziale. Z tego powodu w 1983 r. zmienia miejsce pracy i zatrudnia się na Wydziale Taśm Gorących P66, gdzie nawiązuje kontakt z Tajną Komisją Zakładową (TKZ). Zajmuje się m.in. organizacją Społecznego Funduszu Pomocy Pracowniczej (SFPP), zastępującego związek zawodowy NSZZ Solidarność zdelegalizowanego przez władze stanu wojennego oraz pomocą dla represjonowanych i ich rodzin. Obecnie jest na emeryturze.

Józef Szkarłat

(ur. 17.03.1963) – pracownik Sąddeckich Zakładach Naprawy Autobusów od 1 września 1981 r. Od początku przystąpił do NSZZ „Solidarność w zakładach. Po ogłoszeniu stanu wojennego 13 grudnia 1981 r., wspólnie z Stanisławem Szablą oraz Leszkiem Stawiarskim zawiązali grupę, która za cel postanowiła kontynuować działalność związkową i opozycyjną na terenie naj-

większych sądeckich zakładów pracy. Pierwsze ulotki i plakaty rozwiesili po pastercie w wigilię 1981 r. Następnie ich działania skupione zostały na dwóch największych zakładach w Nowym Sączu, tj. ZNTK i SZNA. Na terenie tych dwóch zakładów rozrzućli setki ulotek i plakatów. Na początku 1982 r. SB aresztowała Stanisława Szablę i Leszka Stawiarskiego, ale dzięki stosowaniu zasad konspiracji uniknął aresztowania. SB prowadziła akcję pod kryptonim „Malarze”.

BIOGRAMY OSÓB ZE ŚRODOWISKA FEDERACJI MŁODZIEŻY WALCZĄCEJ

Renata Grzybczak

(ur. 14.05.1963). W latach '80 uczennica, studentka, nauczycielka. Wraz ze swoją mamą Wandą Świrkowską była związana z kościołem w Mistrzejowicach, była animatorką różnych inicjatyw, między innymi Sacrosongów, czyli festiwali podziemnej kultury, sztuki. W Sacrosongach występowali artyści, którzy nie mogli tego robić oficjalnie, na przykład Teatr Ósmego Dnia. Prowadziła Kronikę, w której znajdują

się wydarzenia: wpisy gości, dokumentacje, zdjęcia. Była m.in. jednym z organizatorów Międzynarodowej Konferencji Praw Człowieka w Mistrzejowicach w 1988 r.. Współpracowała z Cezarym Kuleszyńskim z podziemnej Solidarności Nauczycielskiej, głównie w organizowaniu obozów letnich dla dzieci i młodzieży oraz pomocy osobom represjonowanym.

W drugiej połowie lat '80 ub. w. związała się z Federacją Młodzieży Walczącej. W Ich mieszkaniu w Nowej Hucie, przez długi czas drukowano między innymi materiały FMW oraz składano i kolportowano książki z wydawnictw podziemnych. Brała czynny udział w demonstracjach Nowej Hucie. Od wielu lat, jest bardzo zaangażowana w działania na rzecz pomocy Syryjczykom. Założyła Fundację „Światło dla Syrii - Light for Syria”. Odznaczona Krzyżem Wolności i Solidarności (2016) oraz medalem Niezlomnym w Słowie.

Bogusław Kiszka

(ur. 18.07.1967 r.) – absolwent Technikum Kolejowego (1982-1987) w Krakowie i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego – wydział prawa. Współorganizator zbiórek pieniędzy w technikum i w internacie na

wieńce składane w imieniu „młodych kolejarzy” przy trumnie Józefa Piłsudskiego na Wawelu, w Święto Niepodległości. W 1986 r. został za to zatrzymany przez SB na 48 godzin, przesłuchiwany i straszony pozbawieniem życia. Organizator w swojej szkole i internacie, struktur Federacji Młodzieży Walczącej (FMW), które organizo-

wały akcje ulotkowe oraz tzw. ciche przerwy m.in. w rocznicę zamordowania Bogdana Włosika i Grzegorza Przemyka, tajnych godzin tzw. samokształcenia z zakresu historii i działalności społecznej. W 1986 r. współorganizował akcję wieszania krzyży w salach lekcyjnych technikum. W 1987 r. zorganizował na terenie internatu tzw. otrzęsiny, które zawierały treści i symbole antykomunistyczne i antysowieckie, co narażło go na szykany ze strony kierownictwa internatu.

W maju 1987 r. (parę dni przed maturą) dokonano rewizji w jego pokoju w internacie, został aresztowany w szkole i osadzony w areszcie śledczym przy ul. Mogiłskiej, gdzie był przesłuchiwany i znowu grożono mu śmiercią. Jako działacz FMW kolportował ulotki i prasę podziemną oraz brał udział w antykomunistycznych manifestacjach ulicznych, w czwartkowych mszach za ojczyznę w Mistrzejowicach, gdzie nawiązał współpracę wspierając represjonowanych, kolportując wydawnictwa i prasę podziemną. Zorganizował także na terenie Gminy Jerzmanowice (Sąsów), akcje malowania na budynkach publicznych hasła niepodległościowych, akcje ulotkowe i kolportaż prasy niezależnej.

Adam Kołodziejczyk

(ur. 09.10.1966), w latach 1983-87 działał w strukturach Federacji Młodzieży Walczącej w Krakowie – Nowej Hucie. Brał udział w demonstracjach i manifestacjach „rocznicowych”, kolportażu ulotek, malowaniu transparentów. Prowadzenie archiwum biblioteki z książkami z drugiego obiegu, nielegalną prasą i ulotkami. Jednym z elementów działalności było uczestniczenie

w mszach świętych za Ojczyznę i pochodach, demonstracjach; m.in. brał udział w mszy św. za Ojczyznę odprawionej w kościele św. Stanisława Kostki na Żoliborzu, po której mieli możliwość bezpośredniego spotkania i rozmowy z ks. Jerzym Popiełuszką, zakończonej jego błogosławieństwem dla nas, z której pozostały drogie pamiątki, m.in. obrazek orła w koronie z Matką Bożą i Jego podpisem -na rewersie.

Leszek Nastalski

(ur. 29.06.1967). W 1982 r. rozpoczął działalność jako uczestnik i organizator nieformalnej grupy młodzieży ze szkół w Nowej Hucie. Początkowo samodzielna grupa weszła w skład Federacji Młodzieży Walczącej. Aktywny uczestnik manifestacji w Nowej Hucie, kolporter ulotek, nielegalnej prasy, uczestnik akcji „małego sabotażu” oraz malowania napisów popierających Solidarność, ośmieszających reżim

i wyrażających sprzeciw wobec stanu wojennego. Był słuchacz pierwszej tury działalności Chrześcijańskiego Uniwersytetu Robotniczego założonego w 1984r przez ks. Jancarza w Nowej Hucie – Mistrzejowicach. Zatrzymany i aresztowany 01.05.1984 wraz z Markiem Jakubowskim za rozrzucanie ulotek przed Kościołem Mariackim na Rynku Głównym w Krakowie. Z inspiracji ks. Jancarza w okresie 09-26.07.1984 uczestnik obozu patriotycznego zorganizowanego w Horodle na granicy z ówczesnym ZSRR. Był to „wyjazd integracyjny” późniejszych członków założycieli FMW.

Tomasz Rychter

(ur. 22.09.1967) uczeń Technikum Kolejowego (1983-87). W okresie 1983-84 uczestnik Grup Oporu Ruchu Młodzieży Niezależnej a następnie (1985-87) członek Federacji Młodzieży Walczącej w Krakowie. Organizator kolportażu pism niezależnych, współorganizator zbiórek pieniężnych na wieniec składany w dniu 11 listopada na Wawelu na sarkofagu marszałka Józefa Piłsudskiego. Wieniec był składany przez przedstawicieli uczniów TK,

pośród wielu innych delegacji tuż po mszy św. za Ojczyznę odbywającej się na Wawelu. Współorganizator akcji wieszania krzyży w salach lekcyjnych technikum. Niniejsza akcja wiązała się z dużym naciskiem niektórych nauczycieli na usunięcie zawieszonych krzyży, w związku z zagrożeniem zwolnieniem z pracy. Współorganizator akcji malowania haseł antykomunistycznych i niepodległościowych na budynkach, ogrodzeniach, itp. oraz rozrzucania ulotek w miejscach charakteryzujących się dużym ruchem ludzi. Uczestnik szkolnego przedstawienia teatralnego o charakterze wolnościowym w roku szkolnym 1986/1987. Przedsta-

wienie nawiązywało w swojej treści do opowiadania Stanisława Mrożka pt. „Praxis”. Inscenizacja ta zdobyła II nagrodę na Przeglądzie teatrów szkolnych woj. małopolskiego. Z racji antykomunistycznego przesłania niniejszej sztuki, występowi nie przyznano pierwszej nagrody.

Dorota Sidorowicz dd. Mikołajczyk

(ur. 23.05.1970). W latach 1986 - 1989 działała jako członek Federacji Młodzieży Walczącej, głównie na terenie XIV LO im M. Kopernika przy ul. Chełmońskiego w Krakowie. Wszelkie materiały (ulotki, książki) otrzymywała od Katarzyny Kubiśowskiej uczącej się wówczas w V LO w Krakowie. Jej sytuacja była

dość nietypowa ponieważ była jedyną osobą działającą na terenie XIV LO. Do tego liceum chodzili w 90% dzieci pracowników Milicji Obywatelskiej, ZOMO, ORMO i Wojska Polskiego, dlatego tak ważne było żeby działała w pełnej konspiracji. Na terenie szkoły kilkoro uczniów wiedziało kto rozrzuca ulotki, podrzuca książki na parapety korytarzy czy namawia do uczestniczenia w demonstracjach, nikt jednak jej nie wydał, ale też nikt nie podjął współpracy.

Krzysztof Smoleń

(ur. 05.04.1967), uczeń Technikum Kolejowego w Krakowie. Uczestnik nieformalnych młodzieżowych grup oporu, uczestnik manifestacji patriotycznych organizowanych przez podziemną Solidarność, m.in. w X 1982, (w wieku 15 lat) po zamordowaniu Bogdana Włosika w Nowej Hucie, w czerwcu 1983 po mszy świętej odprawionej przez papieża Jana Pawła II w Mistrzejowicach. W kolejnych latach wielokrotnie uczestniczył w mszach św. za ojczyznę odprawianych w czwartki w Mistrzejowicach, po których zabierał ulotki i rozprowadzał na terenie szkoły i miasta. Od 1986 roku wszedł do grona członków Federacji Młodzieży Walczącej.

W styczniu 1987 zorganizował wyjazd dyskusyjny dla grupy FMW w rodzinnym domu w miejscowości Dobra. Przygotowywał transparenty i inne materiały potrzebne na wizytę Papieża Jana Pawła II w 1987r., uczestniczył w mszach i demonstracjach na krakowskich Błoniach, wyjeżdżał wraz z grupą na Gdańską Zaspę, na Westerplatte czy do Warszawy. Od 1986 do 1988 uczestniczył w wakacyjnych, w zamkniętych grupach formacyjnych, połączonych z wykładami historycznymi.

W latach 1987–1988 drukował, od pierwszego numeru Biuletyn Młodzieży Walczącej, ulotki, kartki świąteczne. W kwietniu i maju 1988 wspomagał strajk na Hucie im. Lenina, drukując i kolportując ulotki, a także uczestnicząc w demonstracjach. W styczniu 1990r. uczestniczył w zjeździe wyborczym FMW w Krakowie.

Wanda Świrowska

(ur. 27.04.1934) wraz ze swoją córką Renatą były zaangażowane w działalność w kościele w Mistrzejowicach i współpracę z ks. Kazimierzem Jancarzem. Była Starościną Chrześcijańskiego Uniwersytetu Robotniczego, powstałego z inicjatywy ks. Jancarza.

W latach '80 ub. w jej mieszkaniu były drukowane, składane, kolpor-

towane materiały dla potrzeb Federacji Młodzieży Walczącej i innych podziemnych organizacji; książki w wersalkach, powielacz w pokoju, Nad ranem pojawiali się kurierzy, odbierali gotowe ulotki, gazety lub książki. Swoje mieszkanie udostępniała dla licznych gości z Polski i świata, którzy tłumnie odwiedzali kościół w Mistrzejowicach. Aktorzy, dziennikarze, politycy byli goszczeni w jej domu i w domach zaufanych znajomych. W 1988 roku w krakowskich Mistrzejowicach odbyła się Międzynarodowa Konferencja Praw Człowieka, w której wzięło udział 1000 osób, w tym 400 z zagranicy – wspomagała organizację tego wydarzenia. Brała także udział w demonstracjach. Podczas strajku hutników w 1988 r. była wolontariuszką w Wikariacie Solidarności organizując pomoc dla uczestników strajku w kombinacie.

Robert Tajsiak

(ur. 20.03.1967). W latach 1982-1985 należał do podziemnych grup oporu prowadząc działania konspiracyjne na terenie Nowej Huty i Krakowa. W okresie stanu wojennego był uczniem XI LO w Krakowie, w szkole prowadził kolportaż wydawnictw niezależnych (ulotki, zdjęcia, prasa podziemna i książki, okolicznościowe znaczki poczty podziemnej, kalendarze Solidarności i odznaki niepodległościowe). Materiały te otrzymywał od

łączniczki wyznaczonej do współpracy przez Piotra Fugla, szefa struktur. Zwrotnie przekazywał zebrane fundusze na wsparcia konspiracyjnych działań. Aresztowany przez SB w X 1982 r., bezpośrednio po protestach z powodu delegalizacji NSZZ Solidarność i śmierci Bogdana Włosika. Sprawa toczyła się w sądzie w trybie doraźnym, wyznaczono mu kuratora milicyjnego, upubliczniono wymuszone brutalnym przesłuchaniem zeznania, opisywano je w TVP jako „chuligańskie wybryki nieodpowiedzialnych wyrostków”.

Pomimo takich oskarżeń, nauczyciele ochronili go i nie został wyrzucony ze szkoły, tolerowali jego nieobecność wynikająca z wyjazdów na Pielgrzymki Ludzi Pracy, na pogrzeb ks. Jerzego Popiełuszki w Warszawie, czy też z powodu stałych, przewencyjnych zatrzymań przez MO i SB na 48 godz. Pomimo szykan, regularnie uczestniczył w marszach ulicznych i działaniach małego sabotażu. W ramach grup oporu (przekształconych później w FMW) malował hasła solidarnościowe i antykomunistyczne na osiedlach Nowej Huty i Krakowa, rozklejał plakaty i rozrzucał ulotki. Ukończył Chrześcijański Uniwersytet Robotniczy.

Grzegorz Tracz

(ur. 05.05.1967 r.). Uczeń technikum Kolejowego w Krakowie w latach 1983-1988. W roku 1983 a potem w kolejnych latach organizował zbiórki pieniędzy na wieniec, składany przed trumną J. Piłsudskiego w imieniu „młodych kolejarzy”. Wieniec był składany przez uczniów, wszyscy ubrani w galowe mundury, pośród wielu innych delegacji tuż po mszy za Ojczyznę w dniu 11 listopada. Organizował

mały kolportaż pism niezależnych wśród kolegów w internacie i szkole. Był autorem różnego rodzaju tekstów pojawiających się w podziemnym piśmie młodzieżowym „Promieniści”. Wygrał także jeden z konkursów organizowany przez „Promienistych” dla młodych „felietonistów”. Jego teksty ukazywały się pod pseudonimem Victor, albo Narcyz.

Zorganizował akcję wieszania krzyży w TK w 1986 r. Wraz z kolegami organizował akcje malowania wolnościowych napisów w miejscach publicznych albo rozrzucania ulotek, często wytwarzanych we własnym zakresie. Zorganizował i wyreżyserował w ramach szkolnego teatru dwa przedstawienia teatralne o charakterze wolnościowym w latach 1996/1997. Jedno z nich przygotowane w oparciu o opowiadanie S. Mrożka „Praxis” zdobyło drugą nagrodę na przeglądzie teatrów szkolnych Małopolski. W jury zasiadał m. in. Piotr Skrzynecki i Jacek Wójcicki. Na wiosnę 1988 r. niedługo przed maturami, funkcjonariusze SB zatrzymali go w szkole i umieścili w areszcie śledczym na ul. Mogiłskiej, gdzie był przesłuchiwany i a zastraszany, trzymany wraz z kryminalistami. Odmówił podpisywania lojalek i współpracy.

Miłosz Wąsik

(ur. 16.05.1968), ps. Mimajko był członkiem Federacji Młodzieży Walczącej. Drukował na powielaczu białkowym, w domu swoich rodziców na Żabińcu, wraz z kolegami (Krzysztof Smoleń, Jacek Kozubek, i innymi) wydawnictwa FMW, m.in. pisma „ABC”, „BMW”, którego redaktorem był Bogdan Rymanowski. Później drukował

w powielarni Instytutu Matematyki UJ: „Federacyjny Biuletyn Informacyjny” (FBI), który był pismem informacyjnym Regionu Południowo-Wschodniego FMW, ale także inne pisma i materiały dla potrzeb FMW. Uważany był za jednego z najbardziej ofiarnych i pracowitych drukarzy.

